

Μνήμη γέροντος Θεοκλήτου (Μοναχός Μωυσής Αγιορείτης)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 19 Αυγούστου, 2006

Ομιλία που πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο του ιερού ναού Αγίου Δημητρίου Ναυπάκτου στις 26.2.2006 κατά την εκδήλωση της Ιεράς Μητροπόλεως για το τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο του αειμνήστου Γέροντος Θεοκλήτου Διονυσιάτου.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος είναι αρκετά γνωστός για τη μεγάλη αγάπη του στους αγίους Πατέρες, στο Άγιον Όρος και στους Αγιορείτες. Τους αναφέρει συχνά στα πολλά και σοφά έργα του. Έτσι μου ήταν δύσκολο ν' αρνηθώ την πρόσκλησή του να'μαι κι εγώ ομιλητής στην παρούσα ευλογημένη σύναξη για το τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο του μακαριστού και λίαν σεβαστού Γέροντος Θεοκλήτου Διονυσιάτου. Ευχαριστώ για την ευγενή πρόσκληση κι ελπίζω να μη σας κουράσω πολύ.

Δεν θα'θελα να μείνω στα γνωστά ψυχρά βιογραφικά στοιχεία του Γέροντος. Ούτε να επεκταθώ σε υψηλές, βαθυστόχαστες και μακρές αναλύσεις κι εκτιμήσεις του βίου και του έργου του. Θα μιλήσω απλά, λιτά κι εγκάρδια.

Τον Γέροντα τον γνώρισα πριν 35 έτη στο κονάκι-αντιπροσωπείο της Μονής Διονυσίου, του Αγίου Στεφάνου, πριν τη σημερινή του ανακαίνιση, στις Καρυές του Αγίου Όρους. Ήταν στο πλάϊ του ναού το κελλί του, δίπλα στο μπαλκόνι, σ' ένα χώρο γεμάτο βιβλία, περιοδικά κι εφημερίδες, κάπως ακατάστατο. Με δέχθηκε φιλόφρονα κι ευχάριστα, ψάχνοντας κάτι να με κεράσει. Μετά λίγες κουβέντες γενικές, περί του πόθεν έρχομαι και προέρχομαι και που υπάγω και τι σκοπεύω, άρχισε έναν μακρύ κι ωραίο λόγο περί πνευματικής ζωής, πνευματικής μελέτης, προσευχής, μοναστικής ζωής, των πονηρών παγίδων του εχθρού διαβόλου, της σοφίας και της χάριτος των αγίων Πατέρων. Οι πιο συχνές αναφορές του ήταν στον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή, στον Όσιο Ιωάννη της Κλίμακος, τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά και τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη. Και σε άλλους, αλλά κυρίως σε αυτούς. Μπορώ να πω ότι σε αυτά τα θέματα πιο πολύ περιστρέφονταν οι συζητήσεις μας οι πολλές κατοπινές. Πάντοτε μιλώντας εγώ λίγο κι ακούγοντας προσεκτικά.

Θυμάμαι πολύ καλά την πρώτη εκείνη συνάντησή μας, που σημάδεψε την κατοπινή πολύχρονη γνωριμία μας. Είχα έναν απέραντο σεβασμό απέναντί του. Νέος εγώ, λαϊκός, είχα διαβάσει έργα του στην Αθήνα, Γέρων εκείνος, είχε τότε τριάντα χρόνια στο Όρος, είχε γνώση, εμπειρία, σοφία, λογιότητα, άνεση λόγου, μνήμη δυνατή. Του θαύμαζα. Οι λόγοι του ήταν εκ βαθέων, είχαν ένα πάθος, τους ζούσε, σαν να έβγαιναν καυτοί από την καρδιά του. Έπασχε να μεταδώσει την αγάπη στον Θεό. Αγαπούσε υπέρμετρα τον Θεό, την Παναγία, τους αγίους. Μιλούσε και υποτιμητικά για τον εαυτό του. Δόξαζε τον Θεό. Ευχαριστούσε την Παναγία. Αλησμόνητη εκείνη η συνάντηση. Με κατευόδωσε μέχρι έξω. Χάρηκε που σκεφτόμουν τον μοναχισμό. Μου'πε να προσέξω που θα μονάσω. Ήταν πατέρας κι ένας δάσκαλος. Αγαπούσε την μελέτη, την συγγραφή, την πνευματική συζήτηση.

Ο Γέροντας συνήθιζε να λήη πως στο Περιβόλι της Παναγίας ήλθε με τη βοήθεια Εκείνης, που τον θεράπευσε και τον έσωσε, όπως μετά δακρύων διηγείτο ένα αποκαλυπτικό όνειρο. Είχε ιδιαίτερη ευλάβεια στην Παναγία του Ακαθίστου της μονής του. Έγραψε πολλά θερμά λόγια περί Αυτής σε αρκετά άρθρα και βιβλία του. Ιδού μικρό απόσπασμα, που γράφτηκε πριν 45 έτη: «Η λειτουργική ζωή της Εκκλησίας αρχίζει και τελειώνει με την επίκλησιν της «τιμιωτέρας των Χερουβείμ..» καί πάντες οι άγιοι της Εκκλησίας θεωρούν την Θεοτόκον Μαρίαν ως «μετά Θεόν, τα δευτερεία της Τριάδος έχουσαν..». Ιωάννης ο Δαμασκηνός γράφει: «εμνήσθην της Θεοτόκου και εσώθη η ψυχή μου». Ο Γεώργιος Νικομηδείας λέγει ότι ο Χριστός λογίζεται δόξαν ιδικήν του την δόξαν της Μητρός αυτού». Την Σην γαρ δόξαν ο Κτίστης, ιδίαν οίόμενος, εκπληροί τας αιτήσεις». Ελπίδα μου, καταφυγή μου, μητέρα μου, γράφει ο Μηνιάτης, ένα νεύμα να κάνης δι' εμέ εγώ είμαι σεσωσμένος. Μαρία, όποιος εις σε ελπίζει είναι αδύνατον να χαθή». Ημείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί απονέομεν λατρευτικήν προσκύνησιν μόνω τω Θεώ. Τιμητικήν δε πάσι τοις αγίοις και δουλικήν μόνη και μόνη τη Μητρί του Θεού, με συναισθήματα καθαρώς υϊκά προς την γλυκυτάτην και ημών μητέρα κατά χάριν. Ω, τι ζημιούνται όσοι δεν προστρέχουν διαρκώς εις την Θεοτόκον, δεν λένουν μίαν φοράν τουλάχιστον τους Χαιρετισμούς της και δεν αναγινώσκουν έναν κανόνα από το «Θεοτοκάριον» καθ' εκάστην! «Πρώτην φοράν, μοι έγγραφεν ευσεβής θεολόγος, ακούω ότι πρέπει να αγαπώ την Παρθένον Μαρίαν». Και απήντησα: «Ουδέποτε ανέγνωσας ότι ο Θεός παρά πάσαν την παντοδυναμίαν του τρία δεν ηδυνήθη να δημιουργήση τελειότερα; Την Σάρκωσιν, την Παρθένον και την μακαριότητα των δικαίων εν τη μελλούση ζωή»

Δεν θα ήταν υπερβολικό και παράτολμο να πούμε πως αυτά που γράφει ο Γέρων Θεόκλητος για τον Όσιο Νικόδημο τον Αγιορείτη ως «υμνητή της Κυρίας Θεοτόκου»,

ισχύουν κατά πολύ και για τον ίδιο: «Ο θερμότερος της ψυχής έρωσ του προς την Υπεραγία Θεοτόκον είναι εφάμιλλος προς την αγάπην και την βαθείαν ευλάβειαν, την οποίαν ησθάνοντο πάντες οι Άγιοι Πατέρες προς το σεπτόν πρόσωπον της Μητρός του Κυρίου. Εις όλα του τα πνευματικά έργα ευρίσκει πάντοτε τρόπον όπως υμνήση την Παναγίαν, γινόμενος κυριολεκτικώς έξω εαυτού... Α?σθανόμενος άπειρον ευγνωμοσύνην προς την Παναγίαν Παρθένον ως Αγιορείτης, ως έχων εχέγγυον της σωτηρίας του την πολλά ισχύουσαν προς τον Υιόν Της πρεσβείαν Της, συμφώνως προς τας υποσχέσεις Αυτής εις Πέτρον τον Αθωνίτην, έπλεξε κανόνας δι' αλλαλαγμών της ψυχής ευθεαστικών... Η περί της Θεοτόκου θεολογία του αγίου Πατρός δεν είναι σχολαστική τις και αυθάδης κριτική ψηλάφησις, αλλά καρπός βαθείας ευλαβείας και οφειλομένης αγάπης προς την Μητέρα του Θεού, θεολογία διαρκώς υψουμένη, πλατυνομένη και κινουμένη εις απείρους διαστάσεις, μηδέποτε δε τελευτώσα εκ της ενεργείας της χάριτος εν τη καρδία του σεπτώς θεολογούντος και υπερψούντος αυτήν εις τους αιώνας».

Δεν υπάρχει πράγματι Αγιορείτης μοναχός που να μην ευλαβείται υπερβολικά την Θεοτόκο. Στο Άγιον Όρος η τιμή της Παναγίας αγγίζει τα όρια της λατρείας. Ταπεινά φρονούμε πως αυτό που γράφει ο Γέρων Θεόκλητος για τον φίλο του ιερομόναχο Αθανάσιο Ιβηρίτη (+1973), τον οποίο ωραία βιογράφησε, ισχύει και για τον ίδιο: «Σε όποια μονή υπάρχει θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, αυτός ο σεβασμός και η αγάπη γίνεται πιο έμμονη συναισθηματική σχέση, μια σχέση τρυφερής οικειότητας μεταξύ Αυτής και των επιμελουμένων την ψυχήν τους μοναχών. Αυτό συμβαίνει και στη μονή των Ιβήρων με την σεβασμία και αρχαία εικόνα της «Πορταϊτίσεως». Ο Αθανάσιος ως ευλαβής ιερομόναχος και με τον νου καθαρό, ισχυρό και ευρύ, ικανό να συλλαμβάνη μεγάλες αλήθειες, είχε κατανοήσει από νέος την αξία της Θεοτόκου Μαρίας και τη θέση της μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Και με την επιστροφή του από την σύγχυση του κόσμου στο γαλήνιο λιμάνι της μετανοίας του, «την πάσαν ελπίδα του» ανέθετε στη Μητέρα του Θεού. Αυτήν μελετούσε νύκτα και ημέρα, στην Παναγία προσευχόταν και παρακαλούσε, την Παναγία συλλογιζόταν...»

Ο π. Αθανάσιος του αναθέρμανε την έντονη Θεομητροφιλία του. Ο Γέρων Θεόκλητος εκτός των, όπως είπαμε, πολλών άρθρων και αναφορών του έγραψε και τέσσερα ειδικά βιβλία για την Παναγία, τη Λημνιά, την Γοργοεπήκοο των Τσιπιανών, τη Σουμελά και τη Μαρία Μητέρα του Θεού, που όπως αναφέρεται, «προσφέρει στον λαό του Θεού ένα πολύχυμο εντρύφημα ορθόδοξης πνευματικότητας αναφερόμενο στην Κυρία Θεοτόκο, τη σκέπη της Ρωμοσύνης και προστάτιδα του λαού μας. Μεταφέροντας στην απλή γλώσσα κείμενα και ύμνους του αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού, του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και του αγίου Νικοδήμου του

Αγιορείτη για τη Γέννηση, τον Ευαγγελισμό και την Κοίμηση της Παναγίας μας, προσφέρει στον κάθε πιστό ένα πολύτιμο πνευματικό βοήθημα. Με το βιβλίο αυτό ο π. Θεόκλητος δεν πραγματοποιεί μόνο όσα του συμβούλευε ο μακαριστός φίλος του Γέρων Αθανάσιος Ιβηρίτης, αλλά προσφέρει στον σύγχρονο ψυχικά ταλαιπωρημένο αναγνώστη του καιρού μας μια δροσερότατη αναψυχή».

Μιλώντας κανείς για την Παναγία είναι σαν να μιλά για τον Χριστό. Αγαπώντας την Παναγία αγαπά και τον Χριστό. Αγαπώντας τον Χριστό αγαπά και την Παναγία. Κέντρο της ζωής και των λόγων του ήταν ο Χριστός και η Παναγία. Η Θεομητρολογία συνδυασμένη διακριτικά, ισόρροπα και αγαστά με την Χριστολογία. Στο βραβευμένο και πρώτο βιβλίο του, που πρωτοεκδόθηκε πριν 50 ακριβώς έτη, το «Μεταξύ ουρανού και γης» γράφει: «Πως να κατορθώσωμεν να ενοικήση εις τας καρδίας ημών ο Χριστός; Πως άλλως, αδελφέ, ειμή δι' αγάπης; Και πως θα ελκύσωμεν τον Χριστόν να σκηνώση εν ημίν, αν όχι δια της καθαρότητος της καρδίας; Και πως χωρίς δακρύων και προσευχών και μόχθων θα κάμωμεν τας εντολάς;» Και καταλήγει πως ο ορθόδοξος αγιορειτικός μοναχισμός αποτελεί για «τον άνθρωπον εν τη ανυπαρξία και ανεστιότητι και ορφανία του, τον άνθρωπον χωρίς Χριστόν και χωρίς το φως και το πλήρωμα της πίστεως, λυτρωτική ακτινοβολία. Προς δε τους πιστούς το μήνυμά του είναι ο θεοκεντρικός και χριστοκεντρικός μυστικισμός του, όστις αποτελεί το κατακόρυφον της μετ' επιστήμης οδυνηρής πρακτικής του αγωγής, μιας αγωγής βεβαιωθείσης δια των αιώνων, η οποία πρώτον καθαίρει, ύστερον φωτίζει και τελευταίον αγιάζει...».

~

Ένα αγαπητό θέμα του μακαριστού Γέροντος ήταν η προσευχή και μάλιστα η προσευχή του Ιησού περί της οποίας έγραφε κι έλεγε πολλά: «Η Εκκλησία του Χριστού, βεβαίως, δεν παύει ευαγγελιζομένη, διδάσκουσα και χορηγούσα την χάριν δια των ακηράτων Μυστηρίων. Αλλά χρειάζεται να συνεργήση και ο άνθρωπος. Και ο άνθρωπος πρέπει να βοηθηθή. Ένα δε από τα πλέον ενδεικνυόμενα μέσα τόσον προς άμυναν έναντι των πυκνών και αλληπαλλήλων προσβολών του κακού όσον και προς ενοποίησησιν των διακεχυμένων εις τον κόσμον δυνάμεων της ψυχής, είναι η μονολόγιστος λεγομένη προσευχή. Η αξία της προσευχής αυτής συνίσταται αφ' ενός εις το εύκολον και αφ' ετέρου εις την δύναμίν της, ως αγάπης, γλυκύτητος και συντριβής καρδίας. Αλλ' εάν δια τους εν κόσμω αδελφούς η προσευχή του Ιησού επιτυγχάνη τους δύο ανωτέρους στόχους, δια τους μοναχούς όμως αποτελεί την αφετηρίαν ενός θειοτάτου αγώνος και την προϋπόθεσιν μιας ατέρμονος εν έρωτι βιώσεως και θεολογίας. Δια τούτο προσευχή μας είναι και πόθος εν Κυρίω, όπως ο ορθόδοξος λαός μας επανεύρη την προσευχήν της καρδίας, υπέρ της οποίας ηγωνίσθησαν μεγάλοι θεολόγοι Πατέρες, εν οίς ο μέγας άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς,

«ο κήρυξ της Χάριτος».

~

Εκεί όμως που εκφράζει όλον τον πόθο, τον έρωτα και τον αλάλητο στεναγμό της καρδιάς του είναι το βιβλίο του «Χριστοκεντρικές εμπειρίες ενός ερημίτου», όπου βάζει στο στόμα του να πη προς τον Κύριο : «Γλυκύτατε Κύριε Ιησού Χριστέ, τι να σου ανταποδώσω για τις ανέκφραστες δωρεές Σου; Σήμερα που πάλιν είχα βυθισθή στη μελέτη του αγίου Ευαγγελίου Σου και το Άγιόν Σου Πνεύμα έφλεγεν άκαυστα την αμαρτωλή καρδιά μου, εθαύμαζα την θεϊκήν αγάπην Σου σε μας τα «κατ' εικόνα» Σου πλάσματά Σου. Βροχή ουράνια οι καθαροί λογισμοί μου για την άπειρη δόξα Σου, στις εωθινές γλυκύτατες και κρινόλευκες ώρες, ύστερα από την ορθρινή προσευχή μου μέσα στο απέριττο ασκητικό καλύβι μου, που μου χάρισε, Χριστέ μου, η πατρική Σου αγάπη».

Η προς την Παναγία και τον Χριστό θερμή αγάπη του δεν ήταν δυνατόν να μη υπάρξη και προς τους θεοφόρους, θεόπνευστους και θεοκίνητους αγίους Πατέρες, τους οποίους μελετούσε επισταμένα, ερμήνευε, ανέλυε, σχολίαζε και μετέφραζε. Έτσι έχουμε τα θαυμάσια 153 Κεφάλαια περί προσευχής του σοφού και ασκητικού Ευαγρίου του Ποντικού, στον οποίο ανήκει το γνωστό απόφθεγμα «ει θεολόγος ει, προσεύξη αληθώς και ει αληθώς προσεύξη θεολόγος ει», που σημαίνει πως η αληθινή προσευχή ανάγει τον νου σε καθαρά θεολογικά επίπεδα. Τα 200 σημαντικά Κεφάλαια περί Πνευματικού Νόμου του οσίου Μάρκου του Ασκητού, που στην εισαγωγή αναφέρει χαρακτηριστικά ο Γέρων Θεόκλητος: «Προ πάσης θεωρητικής πτήσεως, προ πάσης θεολογίας, προ πάσης γνωστικής επιθυμίας, απαιτείται η πράξις, η έμπονος εργασία των εντολών, η «νόμιμος άθλησις». Διότι, όπως γράφει εις το 196ον Κεφάλαιον «Ο εκτός έργου σοφιζόμενος και λαλών λόγους, πλουτεί εξ αδικίας...». Τά Κεφάλαια περί του Πνευματικού Νόμου αποβαίνουν καθοδηγητικός κανών ζωής και ελευθερίας εν χάριτι, μη αφήνοντα εις παραισθήσεις και πλάνας τον πιστόν, ως προς τον σκοπόν των εντολών του Χριστού. Ότι αι αντολαί δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσον καθάρσεως τελειούμενον δια του Αγίου Πνεύματος». Τα σπουδαία και αγιοπνευματικά 100 γνωστικά Κεφάλαια του αγίου Διαδόχου Φωτικής, όπου κατά τον σοφό Γέροντα, δημιούργησαν ισχυρή επίδραση «στην διαμόρφωσιν της πνευματικής παραδόσεως της Ορθοδοξίας, αποτελέσαντα αρχέτυπον της Ιεράς

Νήψεως και της μυστικής θεολογίας». Τα καταπληκτικά 400 Κεφάλαια του μεγάλου Πατρός της Εκκλησίας μας αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, τον οποίο υπεραγαπούσε ο Γέροντας και συνεχώς τον μνημόνευε στους λόγους και τα γραπτά του. Την προς την μοναχή Ξένη εξαιρετική επιστολή του άλλου μεγάλου αγαπημένου του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, όπου στην εισαγωγή του εύστοχα και συμπυκνωμένα καταλήγει: «Η προς Ξένην Επιστολή αποτελεί σύνοψιν της πνευματικής διδασκαλίας του αγίου Γρηγορίου. Βάσει αυτής της μεθοδολογίας, συγκροτούμενης εξ ευαγγελικών και παραδοσιακών στοιχείων, διώδευσαν τα πλήθη των Αγίων την «στενήν και τεθλιμμένην οδόν». Δια την εποχήν μας έχει σημαντική σημασίαν, διότι υπό την επίδρασιν ανθρωπιστικών ρευμάτων, τα οποία πνέουν εντός της Εκκλησίας, νοθεύεται η πνευματική Ορθόδοξος Παράδοσις, με συνέπειαν αντί να πορευώμεθα εις το φως και την ζωήν και την αιωνίαν αγαλλίασιν, αποτελματούμεθα εις την περιοχήν των σκοτεινών και δαιμονικών παθών μας. Εντεύθεν χάνομεν τα ορθόδοξα κριτήρια και αρχίζομεν να φιλοσοφώμεν, παραδιδόμενοι εις τους ακαθάρτους διαλογισμούς μας και τα ινδάλματα της εμπαθούς καρδιάς μας». Τις 35 επιστολές του αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως του Θαυματουργού προς τις μοναχές της Αγίας Τριάδος Αιγίνης, τις οποίες χαρακτηρίζει ο Γέροντας ως έναν «θησαυρό», με «πολύτιμη διδασκαλία».

Αγαπά την Παναγία, τον Χριστό, τους Αγίους Πατέρες κι όλους τους αγίους, παλαιότερους και νεώτερους. Ορισμένους βιογραφεί άριστα. Όπως τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά (+1359), για τον οποίο γράφει: «Από τότε που ως μοναχός εγνώρισα πόσον μέγας Πατήρ είναι ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς και ποίαν σημασίαν έχει η διδασκαλία του δια την Ορθόδοξον Εκκλησίαν, ησθανόμην μίαν βαθείαν αγάπην να με κυριαρχή δια το πρόσωπον του θείου Πατρός και ένα ανεξήγητον δέος ενώπιον της υψηλής θεολογικής διδαχής του». Τον προσφιλή του άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη (+1809), τον οποίον πρώτος εκτενώς αγιογράφησε, γιατί όπως αναφέρει εισαγωγικά : «υπήρξε μοναδικός εκλαϊκευτής της Ορθοδόξου θεολογίας, εις όλους τους μερισμούς και τας εκφάνσεις αυτής, ως ασκητικής, θεωρητικής, μυστικής, λειτουργικής, ηθικής, φιλολογικής, υμνολογικής, δογματικής, Κανονικού Δικαίου, εξομολογητικής». Τον θαυματουργό άγιο Νεκτάριο Πενταπόλεως (+1920), για τον οποίο έγγραφε: «Έρχεται με το μοναδικό κύρος του, σαν θεοφόρος και σαν προφήτης, που ένωσε στο πρόσωπό του την θεία και την ανθρώπινη σοφία, να ανανεώση την διδαχή της Εκκλησίας και να μαρτυρήση την αιωνιότητα της ζωής και της θεολογίας της και να την κάνη και σύγχρονη». Τον επίσης θαυματουργό νέο άγιο της Χίου Άνθιμο (+1960), τον οποίο βιογραφώντας προοιμιακά αναφέρει με νόημα: «Η αγιότης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την άσκηση, η θεολογία με την άσκηση, η πνευματική ζωή με την άσκηση. Και οι παρακάμπτοντες τον μοναχισμό, ενώ προσκυνούν τους αγίους, πέφτουν σε μια πνευματική σχιζοφρένεια. Και ότι ο θεοειδής Άνθιμος οφείλει τη θεολογία του και την αγιότητά του στην άσκηση κάθε αρετής. Και αυτό είναι το

μήνυμά του στον σύγχρονο κόσμο».

Μαζί με τους αγίους αγαπά και τους φίλους των αγίων, άνδρες σοφίας και αρετής, Αγιορείτες και φιλοαγιορείτες, τους οποίους γνώρισε και συνδέθηκε πνευματικά και τους αφιερώνει ωραιότατες βιογραφίες: Τον συνέκδημο σε πνευματικές συνομιλίες και αναβάσεις ιερομόναχο Αθανάσιο Ιβηρίτη (+1973), που ήδη αναφέραμε ως θεοτοκοφιλή, τον όσιο Γέροντα Φιλόθεο Ζερβάκο (+1980), τον ασκητή και ιεραπόστολο. Τον πολύσοφο, διακριτικό και πολυσέβαστο Γέροντά του Γαβριήλ Διονυσιάτη (+1983), που τον έκειρε μοναχό το 1943. Τον ακάματο και πλουσιότατο σε υμνογραφική παραγωγή Γέροντα Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη (+1991).

Αγαπούσε τους φίλους της αρετής ρασοφόρους, αγαπούσε και τους φιλάρετους λαϊκούς, τους αγνούς πατριώτες, τους ήρωες, τους συγγραφείς, τους αγιογράφους. Όπως τον αληθινό πατέρα και δάσκαλο του Γένους Στρατηγό Μακρυγιάννη (+1864). Τον άγιο των γραμμάτων μας και κοσμοκαλόγερο Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη (+1911), τον αγιογράφο, πεζογράφο και ομολογητή φίλο του Φώτη Κόντογλου (+1965).

Πλήθος τα κείμενά του για ρασοφόρους και μη, των οποίων επαινεί το ορθόδοξο φρόνημα, την αγιοπατερική παράδοση και τις γραφές, όπως των ρασοφόρων: Γέροντος Δανιήλ του Κατουνακιώτου (+1929), Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού (+1957), Αρχιμ. Ιουστίνου Πόποβιτς (+1979), π. Δημητρίου Στανιλοάε (+1993), Γέροντος Θεοδοσίου Αγιοπαυλίτου (+1987), π. Δημητρίου Γκαγκαστάθη (+1975), π. Ιωάννου Ρωμανίδη (+2002) και π. Επιφανίου Θεοδωροπούλου (+1989) και των ζώντων πατέρων: Ηλία Μαστρογιαννόπουλου, Αμφιλοχίου Ράντοβιτς, Βασιλείου Ιβηρίτου, Γεωργίου Γρηγοριάτου, Χριστοδούλου Παρασκευαΐδη, Ιεροθέου Βλάχου, Θεόδωρου Ζήση, των συγγραφέων Β. Λαούρδα, Κ. Μπαστιά, του εκδότη Σ. Σχοινά και των θεολόγων Π. Χρήστου, Π. Νέλλα, Π.Β. Πάσχου, Γ. Γαλίτη, Ν. Βασιλειάδη, Γ. Μαντζαρίδη, Β. Γιούλτση, Δ. Τσάμη και άλλων.

Δεν δίστασε όμως με αυστηρούς λόγους να κρίνη θέσεις, ιδέες και απόψεις προσώπων που δεν βάδιζαν την γνήσια αγιοπατερική γραμμή, όπως Α. Μακράκη, Π. Τρεμπέλα, Χ. Γιανναρά, Ν. Ματσούκα, μοναχής Μαγδαληνής, ως και των γνωστών συγγραφέων Ν. Καζαντζάκη και Ζ. Παπαντωνίου και άλλων.

Επικρίνει επίσης δριμύτατα το κράμα ελληνοχριστιανικού πολιτισμού, τον ζηλωτισμό και παλαιοημερολογιτισμό, τον πνευματισμό, την εκκοσμίκευση, ιδιορρυθμία, αντιπαραδοσιακότητα και οικουμενιστική κίνηση, τον ευσεβισμό των θρησκευτικών οργανώσεων, τον κομματισμό της Εκκλησίας, τους «άφρονες», «άθεους» και «μοιραίους» πολιτικούς, τον πολιτικό γάμο, τον ολυμπισμό και άλλα πολλά επίκαιρα και σοβαρά θέματα.

Τα έργα του γνώρισαν επανειλημμένες εκδόσεις, λίαν θετικές κρίσεις, βραβεύσεις και επαίνους και επηρέασαν σημαντικά το κλίμα της εποχής των μέσων του 20ου αιώνα προς μία στροφή προς τους Πατέρες. Ορισμένα κείμενά του, όπως ήταν φυσικό, γνώρισαν μία μικρή η μεγαλύτερη αντίδραση. Πενήντα (50) βιβλία επί μία υπερπεντηκονταετία, εκατοντάδες άρθρα, επιστολές, συνεντεύξεις και ομιλίες, αποτελούν έναν πλούτο και αξίζει η πλήρης καταγραφή του για μια εμπεριστατωμένη θεοκλητική βιβλιογραφία. Στην βιβλιοθήκη μας έχουμε τη σειρά των έργων του, τα περισσότερα με ιδιόγραφες αφιερώσεις. Σε ένα μου έγραφε ο μακάριος Γέροντας: «Στον καλόν μοναχόν Μωυσήν, με την ευχήν να γίνη ένας υψηλός ησυχαστής, ερήμην του εν τω πονηρώ κειμένου κόσμου» όπου «η απάτη των αλλαλαγμών και η αλαζονεία του βίου. Με αγάπη Χριστού, Θεόκλητος μοναχός. 27.7.1989». Ευχή που, δυστυχώς, δεν καρποφόρησε. Και αλλού ευγενικά: «Τω μη «βραδυγλώσσω» και μη «δυσήχω Μωσειί», αλλά τω ευλάω και ευφραδεί Μωσειί τω πάνυ. Με αγάπη Χριστού. Θεόκλητος μοναχός Διονυσιάτης, Άγιον Όρος, 22.7.1987».

Ο Γέροντας Θεόκλητος Διονυσιάτης αποτελεί πλατύλιθο της νεώτερης αγιορειτικής ιστορίας και γραμματείας, ονομαστός και πανευφύημως γνωστός, για τους πολλούς λόγους του και τα ωραία έργα του. Σε μια δύσκολη και κρίσιμη εποχή έγκαιρα και έγκυρα προσέφερε και κατέθεσε την υπερχιλιόχρονη αγιορειτική μαρτυρία, σε έναν κόσμο αρνητικά τοποθετημένο στον ιερό ησυχασμό και τον αγιοτρόφο μοναχισμό. Πριν τη σημερινή αγιορειτική άνθηση, για την οποία εργάσθηκε, υπήρξε «η φωνή του πατρός Θεοκλήτου Διονυσιάτου το εντρύφημα όσων καλοπροαίρετων ανθρώπων ζητούσαν λόγον αληθείας και φωνήν βοώντος εκ της ερήμου, αλλά και όσων με σκεπτικισμό και επιφυλάξεις ατένιζαν τον αγιορειτικό μοναχισμό εν αναμονή του τέλους του...».

Ο Γέροντας Θεόκλητος με ζήλο, θέρμη και πάθος, συνέπεια και πιστότητα μίλησε για την ακραιφνή ορθόδοξη παράδοση, παρουσιάζοντας την αναγκαιότητα επανόδου στη

ζωή του νηπτικού λόγου, δια ερμηνειών των αγιοπατερικών γραφών, τερπνών προσωπογραφιών, γλαφυρών βιογραφήσεων και φιλοκαλικών εκδόσεων. Μαζί με τον Γέροντά του Γαβριήλ, τον Γ. Φιλόθεο Ζερβάκο, τον π. Χαράλαμπο Βασιλόπουλο, τους εκδότες Σ. Σχοινά και αδελφούς Παπαδημητρίου και τους φίλους Φ. Κόντογλου, Κ. Μπαστιά, Β. Μουστάκη και Π. Πάσχο απετελέσθη σε μια εποχή, που όπως γράφει ο ίδιος, «διεκρίνετο για τον ηθικισμό της, το αντιπατερικό και αντιπαραδοσιακό πνεύμα» ένας κύκλος φιλορθόδοξων παραδόσεων... Τό κάπως νεοκολλυβαδικόν αυτό κίνημα ετάραξε τα λιμνάζοντα αντιπαραδοσιακά ύδατα και πρέπει να ομολογηθή ότι επετελέσθη σημαντικόν έργο, που συνέτεινεν αποφασιστικώς στη στροφή «επί τας πηγάς» των Ορθόδοξων παραδόσεων».

Είναι όντως έτσι. Του νεοκολλυβαδικού κινήματος μαχητική φυσιογνωμία υπήρξε ο μακαριστός Γέροντας Θεόκλητος Διονυσιάτης. Του μετανεοκολλυβαδικού κινήματος υπάρχουν κι εσείς Σεβασμιώτατε. Εύχεσθε ταπεινά να συμβαδίζουμε κι εμείς καταθέτοντας οι πένητες το ευαγγελικό δίληπτο. Τέλος ευχαριστούμε την εύανδρο Ναύπακτο για την προσφορά του ευκλεούς βλαστού της στο Περιβόλι της Παναγίας. Μένοντας εδώ θα γινόταν μάλλον ένας εξαίρετος επιστήμονας η λογοτέχνης, μεταφυτευόμενος και αναγεννώμενος στον ιερό Άθωνα κατέστη σεβάσμιος Γέρον, διδακτικός Πατήρ, Θεόκλητος Μοναχός, Διονυσιάτης περίφημος, Αγιορείτης διάσημος, τέκνον του Θεού ηγαπημένο, θεόφιλος και φιλόθεος, θεοτοκοφιλής και φιλάγιος, φιλάδελφος και φιλότεκνος, φιλάρετος και φιλόκαλος, νεοκολλυβάς και νεοησυχαστής.

(Πηγή: "Εκκλησιαστική Παρέμβαση")